

MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü
Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı

Finansal Tabloların Analizi

Bir işletmede, **finansal planlama ve kontrol** faaliyetlerinin yapılması için finansal tabloların analizi gerekir.

Finansal tabloların analizi, finansal tablolarda yer alan çeşitli hesaplar arasındaki ilişkilerin, ilgili hesap tutarları üzerinden yapılan **matematiksel işlemler** aracılığı ile ortaya konulmasıdır.

Finansal Tabloların Analizi

Finansal tabloların analizi, matematiksel işlemlerin uygulandığı mekanik bir süreçtir.

Önemli olan, analiz edilmiş olan finansal tabloların yorumlanmasıdır.

Dört Temel Durum

Bu yorumlar veya değerlendirmeler, **dört temel durum** esas alınarak yapılmaktadır. Belirtilen dört temel durum;

- Likidite durumu,
- Faaliyet etkinliği (verimlilik) durumu
- Finansal (mali) durum,
- Karlılık durumu'dur.

İlgili Kesimler

Finansal tabloların analizi, başta ortaklar ve yöneticiler olmak üzere;

- devlet,
- çalışanlar,
- yatırımcılar,
- işletme ile alıcı veya satıcı olarak ticari ilişkileri olan diğer işletmeler

gibi çok sayıdaki kesimlerin kararları için kullanılacak bilgi sağlar.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Hangi ilişkilerin ortaya konulması gerektiği, analizden elde edilecek bulguların ne anlama geldiğinin yorumlanabilmesi için; **muhasebe kuramının ve muhasebe uygulamalarının** yeterli düzeyde bilinmesi gerekir.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Analizi yapılan finansal tabloların ilgili oldukları dönem veya dönemlerdeki

- ekonomik koşullar,
- sektörel koşullar,
- işletmenin kendisine özgü olan ve finansal tablolarda açık bir şekilde ifade edilmeyen veya edilemeyen özel koşullar

da göz önünde bulundurulmalıdır.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Analizi yapılan finansal tabloların ilgili oldukları dönemlerde, işletme yönetimi tarafından uygulanan işletme politikalarının ve muhasebe yöntem ve politikalarının bilinmesi gerekir.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Yapılacak analizde kullanılan finansal tabloların analiz edilmeye uygun **analitik finansal tabloların** hazırlanması gerekir.

Analitik finansal tablolar, analiz edilmeye elverişli olarak hazırlanmış tablolardır.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Analizin amacı ile analizin kapsamı arasında doğrudan bir ilişki vardır.

Analizin kapsamı, analizin amacına bağlı olarak geniş veya dar tutulabilir.

Analiz ve Yorumda Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Analiz ile elde edilecek bulgular, ilgili analiz tekniğinin doğru bir şekilde uygulanması ile elde edilir.

Finansal tablolar analizinde asıl önemli olan analiz bulgularının yorumlanması ve sonuçlara ulaşılmasıdır.

Finansal analizi yapanların iyi bir yargılama yeteneğine sahip olmaları gerekir.

Mali Analizin Önkoşulları

Finansal tablolar analizinden beklenen yararların elde edilebilmesi için bazı ön koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Finansal tablolar analizinin önkoşulları şunlardır:

- Dolaylı Önkoşullar
- Dolaysız Önkoşullar

Mali Analizin Önkoşulları

Dolaylı ön koşullar başlığı altında ele alınacak faktörler, finansal tablolarda ortaya konulan durum ve faaliyetlerin hangi ortam veya koşullarda gerçekleştirilmiş olduğunun göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir.

Mali Analizin Dolaylı Önkoşulları

Dolaylı önkoşullar şunlardır:

- İşletmenin İçinde Bulunduğu Ekonomik Ortam,
- İşletmenin İçinde Bulunduğu Sektörel Ortam,
- İşletmenin Yapısal ve Yönetimsel Özellikleri

yapılan analizlerin yorumlanmasında göz önünde bulundurulmalıdır.

Mali Analizin Dolaylı Önkoşulları

İşletmenin İçinde Bulunduğu Ekonomik Ortam

İşletmenin finansal tablolarının analizi ile elde edilecek bulguların yorumlanmasında işletmenin içinde bulunduğu ekonomik ortamın özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekir.

Mali Analizin Dolaylı Önkoşulları

İşletmenin İçinde Bulunduğu Ekonomik Ortam

- Fiyatlar genel düzeyinin gösterdiği değişimler,
- Kurların düzeyi ve gösterdiği dalgalanmalar,
- Piyasa faiz oranlarının düzeyi ve gösterdiği dalgalanmalar,
- Ekonomik büyüme ve küçülme durumları

Mali Analizin Dolaylı Önkoşulları

İşletmenin İçinde Bulunduğu Sektörel Ortam

Yapılacak analizde, işletmenin yer aldığı sektörün ilgili dönemdeki koşulları ve sektörün kendine özgü özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Örneğin, sektörün kuruluş aşamasında mı, gelişme aşamasında mı, olgunluk aşamasında mı, gerileme aşamasında mı olduğu; hizmet sektörü mü, üretim sektörü mü olduğu, bu sektörün kendine özgü özel koşulları göz önünde bulundurulmalıdır.

Mali Analizin Dolaylı Önkoşulları

İşletmenin Yapısal ve Yönetmel Özellikleri

- İşletmenin yasal veya ekonomik organizasyonu: İşletmenin ortaklık yapısı, anonim şirket ise menkul kıymetleri halka arz olunmuş olup olmadığı, halka açıklık oranının ne olduğu gibi durumların yapılacak değerlendirmeler ve ulaşılacak sonuçlar üzerinde etkisi olacaktır.
- Şirketin kurumsal bir yönetim anlayışına sahip olup olmadığı, aile şirketi olup olmadığı, ortakların yönetim anlayışları gibi durumların da yorumlar yapılırken değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mali Analizin Dolaysız Önkoşulları

Dolaysız ön koşullar doğrudan doğruya mali analizin sağlıklı bir şekilde yapılmasına yönelik ön koşullardır.

Dolaysız ön koşullar şunlardır:

- Tekdüzen Muhasebe Sistemi
- Standart Oranların Belirlenmesi

Mali Analizin Dolaysız Önkoşulları

- **Tekdüzen Muhasebe Sistemi**
- Finansal analizi yapılacak finansal tabloların; karşılaştırılabilirliklerini sağlamak için aynı şekilde ve aynı anlayışla hazırlanmış olmaları gerekir.
- Bu nedenle, analiz edilecek finansal tabloların “**tekdüzen**” bir standartta hazırlanmalarını gerektirmektedir.

Mali Analizin Dolaysız Önkoşulları

- **Standart Oranların Belirlenmesi**
- Finansal tabloların analiz tekniklerinden biri olan oran analizi ile elde edilen sonuçların; anlamlı bir şekilde yorumlanabilmesi için ilgili oranın standardının bilinmesi gerekir.
- Oran analizi ile hesaplanan herhangi bir oran, bu oranı karşılaştırabilecek bir standart oranın olmaması durumunda fazla bir anlam ifade etmeyebilir.

Standart Oranların Belirlenmesi

- Oran analizinde, hesaplanan oranların karşılaştırılarak daha anlamlı bir şekilde yorumlanabilmesi için kullanılan **standart oranlar veya oranların standartları** başlıca dört farklı şekilde elde edilmektedir.
- Standart oranlar şunlardır:
 - Tarihi Standart Oranlar,
 - Sektör veya Sanayi Standart Oranları,
 - İdeal veya Hedef Standart Oranlar,
 - Bütçe Standart Oranları.

Tarihi Standart Oranlar

- Tarihi standart oranlar hesaplanırken, işletmenin geçmiş dönemlerindeki finansal tablolarından elde edilen değerlerin ortalamaları bulunur.
- Tarihi standart oranlar, işletmenin bir dönemine ilişkin durumların, **geçmişteki birkaç dönemin** ortalamasına göre nasıl bir değişim geçirdiğini değerlendirmek amacıyla kullanılır.
- Tarihi standart oranların hesaplanmasında kaç dönemin verilerinin kullanılması gerektiği konusunda bir **standart yoktur**.

Sanayi veya Sektör Standart Oranları

Sanayi veya sektör standart oranları, her bir sektördeki işletmelerin finansal tablolarındaki veriler üzerinden, her bir dönem için hesaplanan ortalamalardır.

İdeal veya Hedef Standart Oranlar

- İşletmenin yer aldığı sektörde bulunan **en başarılı bir işletmenin veya birkaç başarılı işletmenin** finansal tablolarından yararlanılarak hazırlanan oranlardır.
- Bu oranların hesaplanmasında kullanılacak tabloların ait olduğu şirket sayısı finansal tablolar analizinin yapılma amacına göre değişebilir.
- Dönemden döneme değişebilmektedir.
- İdeal veya hedef standart oranlar, genellikle, işletmenin hedeflediği bir düzeye göre hangi konumda olduğunu göstermek amacıyla yapılan analizlerde kullanılmaktadır.

Bütçe Standart Oranları

- Bütçe sistemi uygulayan işletmelerde, bütçelenen dönem sonunda gerçekleşeceği varsayılan finansal tablo verileri kullanılarak hesaplanan oranlar, bütçe standart oranları olarak isimlendirilmektedir.
- Bütçe standart oranları, işletmenin bütçe hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını ortaya koyma amacı ile yapılan analizler için daha uygundur.